

Aanvulling (01) op het door Hamaland Advies opgestelde PvE IVO-P Kerkstraat 21 te Zevenaar (Woolschot en Van der Kuijl, 30-04-2019)

Datum: 12-02-2020

Opgesteld door: drs. E.E.A. van der Kuijl (senior KNA archeoloog, Hamaland Advies Zelhem) In opdracht van: Italiaander Bouwkundig Ingenieursbureau en RPM Bouw

Doel en Reden: Italiaander Bouwkundig Ingenieursbureau en RPM Bouw zijn voornemens om de bestaande bebouwing van een voormalig winkelpand van Hubo aan de Kerkstraat 21 en 21a, de uitbouw aan de Kerkstraat 19 en een bijgebouw achter Kerkstraat 15-17 te slopen. Na de sloop zal op deze locatie een appartementencomplex gerealiseerd worden. Uit het door Hamaland Advies uitgevoerde verkennend booronderzoek is gebleken dat er in het plangebied sprake is van middeleeuwse stadsophogingen. De top van deze pakketten is vanaf minimaal 60 cm-mv en maximaal 140 cm-mv aanwezig. De gemiddelde dikte van de stadsophoging bedraagt 115 centimeter. Een boring is in of onder het middeleeuwse pakket op een diepte van 160 cm-mv gestuit op een bakstenen fundering. In één boring zijn crevasse-afzettingen aangetroffen, op een diepte van 270 cm-mv. In één andere boring is vanaf 275 cm-mv komklei aanwezig. Omdat het palenplan van het nieuwe appartementencomplex verstorend is voor de archeologische waarden is aanvankelijk door gemeente Zevenaar besloten om het gehele archeologisch niveau binnen het bouwvlak tot in de ongeroerde natuurlijke ondergrond op te laten graven. Hiervoor is in maart 2019 een Programma van Eisen opgesteld. Na afronding van alle deelonderzoeken blijkt dat het in het PvE vastgelegde onderzoek in combinatie met milieukundig onderzoek (bodemsanering) en OCE onderzoek en technisch gezien vanuit GWW perspectief niet te realiseren is voor de initiatiefnemer en heeft een herziening plaatsgevonden van het selectiesbesluit. Vervolgonderzoek is volgens gemeente Zevenaar nog wel noodzakelijk, maar zal in aangepaste vorm uitgevoerd worden. Het onderliggende wijzigingsblad beschrijft de noodzakelijke aanpassingen en werkzaamheden ten opzichte van het bestaande PvE.

De wijzigingen hebben betrekking op de volgende KNA (4.1 - Landbodems) protocollen:

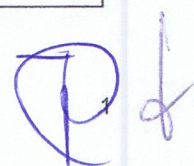
- 4001 Programma van Eisen (PvE)
- 4003 Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven (IVO-P)
- 4004 Definitief Onderzoek door middel van een vlakdekkende opgraving (DO)

Aanleiding

De situering van de onderzoekslocatie is weergegeven op afbeelding 1 en 2.

Administratieve gegevens:

Projectnaam	Kerkstraat 21 te Zevenaar		
Provincie	Gelderland		
Gemeente	Zevenaar (mw. L Werdmuller)		
Adviseur bevoegd gezag	ODRA (dhr. J. Habraken)		
Plaats	Zevenaar		
Toponiem	Kerkstraat 21		
Uitvoeringsperiode onderzoek	Februari/maart 2020		
x,y-coördinaten plangebied	hoekpunten		X, Y
		NO	202.370, 437.651
		NW	202.313, 437.649

	ZO	202.366, 437.616
	ZW	202.310, 437.625
CMA/AMK-status	N.v.t.	
Archis-monumentnummer	N.v.t.	
Archis-waarnemingsnummer	Bureauonderzoek en booronderzoek: 4662103100 AB-Opgraven: in te vullen na onderzoeksmelding door uitvoerend archeologisch bedrijf	
Oppervlakte onderzoeksgebied	Circa 1.700 m ²	
Oppervlakte plangebied	Circa 1.225 m ² (circa 865 m ² sloopbegeleiding en circa 870 m ² uitgraven bouwkuip, deels op dezelfde locatie). Ontgraving tot maximaal 1 m-mv	
Huidig grondgebruik	Bebouwing, tuin en erf	

Opmerkingen en overwegingen

Op 30 januari 2020 heeft op het gemeentehuis van Zevenaar overleg plaatsgevonden tussen gemeente Zevenaar (mw. L. Werdmuller), de Regioarcheoloog (dhr. J. Habraken) en dhr. Italiaander en dhr. J. Meijer van RPM Bouw (initiatiefnemers) en dhr. E. van der Kuijl (archeologisch adviseur). Tijdens het overleg is door genoemde initiatiefnemers verzocht het selectiebesluit t.a.v. archeologisch vervolgonderzoek voor plangebied Kerkstraat 21 te heroverwegen, omdat het plan anders financieel en technisch niet te realiseren is voor de initiatiefnemer. Het voorliggende palenplan is volgens de gemeente conform het Handboek Archeologie niet als archeologievriendelijk te beschouwen, omdat de minimaal benodigde afstand tussen rijen palen van 5 meter niet wordt gehaald. Daarom zou er in eerste instantie een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd moeten worden om de vindplaats(en) te waarderen. Voor een goede waardering zouden de proefsleuven tot zeker 3 meter onder maaiveld uitgraven moeten worden. Indien (direct) opgegraven zou moeten worden, zou het gehele perceel tot grote diepte ontgraven moeten worden.

Gezien de (deels nieuwe) omstandigheden (te saneren grond, explosievenonderzoek en omliggende bebouwing), is opnieuw gekeken naar het (palen)plan in relatie tot de archeologie. Hierbij mag gesteld worden dat het archeologisch onderzoek zoals in eerste instantie is geadviseerd, dermate veel impact heeft op de plannen dat deze qua kosten niet meer uitvoerbaar zijn.

Daarom is door gemeente Zevenaar en de Regioarcheoloog besloten om het archeologisch onderzoek anders in te steken om enerzijds zoveel mogelijk informatie uit de vindplaats(en) te halen en anderzijds zoveel mogelijk van de archeologische waarden in de bodem te behouden.

Herziene advies

Het herziene archeologisch advies van gemeente Zevenaar luidt daarom als volgt:

- 1) Archeologisch begeleiden van alle grondroerende werkzaamheden dieper dan 50 cm beneden maaiveld, zoals ondergrondse sloop, saneringen, benaderingen in het kader van explosievenonderzoek enz. Toevoeging van de opsteller: De benodigde graafwerkzaamheden voor de geplande nieuwbouw reiken tot maximaal 1 m-mv. Dit is tevens de maximale benodigde ontgravingsdiepte voor het aspect milieu en archeologie. Op puntlocaties wordt voor het aspect Milieu en OCE wellicht dieper gegraven. Dit geschiedt onder archeologische begeleiding.
- 2) Voorts dient er een geofysisch (grondradar) onderzoek te worden uitgevoerd door een in geofysisch archeologisch onderzoek gespecialiseerd bureau om zodoende de ondergrondse structuren (zoals muurwerk en grachten) zo goed mogelijk in beeld te brengen. Let op dat hiervoor een zo vlak mogelijke ondergrond noodzakelijk is. Mogelijk dienen gaten in de grond eerst weer te worden opgevuld.
- 3) Indien muurwerk in de ondergrond conflicteert met het palenplan, dient met de Regioarcheoloog te worden overlegd hoe hiermee om te gaan.

Indien bovenstaande punten in acht worden genomen, is volgens gemeente Zevenaar en de Regioarcheoloog een goede en te verantwoorden balans gevonden tussen het archeologisch onderzoek en de bijbehorende kenniswinst, behoud in situ van archeologische waarden in de bodem en de geplande ontwikkeling van het gebied.

Voorgestelde wijzigingen t.o.v. het bestaande PvE:

t.a.v. paragraaf 5.4.5 – Aanvullende onderzoeksvragen:

- Vraag 36, 37 en 39 komen te vervallen. Vanwege de relatief geringe ontgravingsdiepte van de bouwput, zullen de dieper gelegen archeologische niveaus niet bereikt worden, waardoor deze onderzoeksvragen niet of niet afdoende beantwoord kunnen worden.

t.a.v. paragraaf 6.1 - Strategie en uitgangspunten:

De ontgraving van de bouwput, m.u.v. de sloopbegeleiding van de kelders, beperkt zich tot een diepte van 1 m-mv. Daarmee komen de diepere niveaus te vervallen t.w.:

- 1 m-mv Circa 1.225 m²
- 2 m-mv Circa 1.025 m²
- 3 m-mv Circa 825 m²

Door de beperkte ontgravingsdiepte hoeft de werkput niet langer getrapt aangelegd te worden.

- De eis dat minimaal 3 vlakken moeten worden aangelegd komt te vervallen. Er wordt minimaal 1 vlak aangelegd op de maximale ontgravingsdiepte. Wanneer sprake is van meerdere sporenniveaus binnen 1 m-mv dan kunnen in overleg met de Regioarcheoloog en de opdrachtgever tussenvlakken worden aangelegd.
- Indien in het kader van de bodemsanering of uit de OCE scans blijkt dat op puntlocaties dieper gegraven moet worden dan 1 m-mv, dan worden deze graafwerkzaamheden onder archeologische begeleiding uitgevoerd, waarbij de gangbare protocollen voor 'Milieu' en 'OCE' nauwgezet gevolgd worden op aanwijzing van de dienstdoende MKB'er en de verantwoordelijke Senior OCE deskundige.
- Het opgravingsvlak wordt op een diepte van 1 m-mv zodanig afgewerkt, dat het mogelijk is om met behulp van geofysische apparatuur aanvullend onderzoek te doen naar ondergrondse archeologische resten.
- Het geofysisch onderzoek wordt zodanig uitgevoerd dat dit resulteert in een getrouwe weergave van de in de ondergrond aanwezige archeologische sporen, met name funderingsresten en eventuele fossiele waterlopen, zoals de Zevenaars Aa. Dit betekent dat hiervoor een gespecialiseerd geofysisch bureau wordt ingezet met kennis en ervaring in het scannen en interpreteren van archeologische resten, waaronder muurresten. De keuze van de in te zetten apparatuur en filters wordt bepaald door de geofysisch specialist en kan bestaan uit een combinatie van: magnetometrie -grondradar -weerstandsmetingen -EM-metingen
- Het geofysisch onderzoek dient te leiden tot time-slices van de meetresultaten op verschillende (indicatieve) dieptes. De dieptes lopen van ongeveer van 1m-mv tot 3m-mv, voor zover de metingen dit toelaten.
- Het geofysisch onderzoek voor OCE en voor Archeologie mogen gecombineerd uitgevoerd worden, als dit wenselijk is vanuit de opdrachtgever.
- Voor het overige worden de voorschriften uit het bestaande PvE aangehouden.

t.a.v. paragraaf 6.12 – Beperkingen:

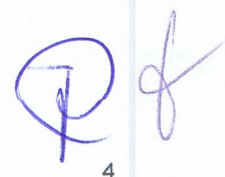
De ontgraving c.q. opgraving beperkt zich tot de maximale diepte die nodig is voor de aanleg van de nieuwe funderingsbalken en de werkruimte die daarvoor nodig is (1 m-mv). Bij de ontgraving wordt rekening gehouden met de aanwezige belendingen vanwege mogelijke verzakkingen of instortingsgevaar.

t.a.v. paragraaf 9.2 - Te leveren product:

De eindrapportage bevat een deelrapport met de resultaten van het archeologisch geofysisch onderzoek met kaartbeelden (timeslices) waarop de in de ondergrond gemeten waarden c.q. archeologische resten duidelijk worden geprojecteerd. De resultaten worden voor zover mogelijk geïnterpreteerd door een geofysisch specialist en de Senior KNA archeoloog (projectleider) en worden meegenomen in de synthese van het archeologisch onderzoek.

Bijlage 2 bij het PvE: Herziene lijst met te verwachten aantallen

Onderzoek	Verwachting
Archeologische begeleiding sloop en ontgraving bouwput Kerkstraat 21 Zevenaar	Middeleeuwse stadsophoging en funderingsresten
Omvang	Verwachte aantal m²
- 1.225 m ² opgraving op het eerste vlak - Minimaal 3 x 7 m ² profielkolommen (1,5 m hoogte x 2,00 m breedte), - 5 x 2,00m1 meters boorprofiel (aantal x diepte)	Minimaal 1.225 m ² (verdeeld over minimaal 1 vlak)
Vondstcategorie	Verwachte aantallen (N)
Aardewerk	350
Bouwmateriaal	100
Metaal (ferro)	50 (incl. metaal non-ferro)
Metaal (non-ferro)	-
Slakmateriaal	25
Vuursteen	2
Overig natuursteen	20
Glas	30
Menselijk botmateriaal onverbrand	-
Menselijk botmateriaal verbrand	-
Dierlijk botmateriaal onverbrand	30
Dierlijk botmateriaal verbrand	5
Visresten (handverzameld)	25
Schelpen	
Hout	5
Houtskool(monsters)	2
Textiel	1
Leer	2
Submoderne materialen	100
Monstername	Verwachte aantallen (N)
Algemeen biologisch monster (ABM)	1
Algemeen zeefmonster (AZM)	1
Pollen, diatomeeën en andere microfossielen	0
Monsters voor anorganisch chemisch onderzoek	0
Monsters voor micromorfologisch onderzoek	0
Monsters voor luminescentiedatering (OSL)	0
Monsters voor koolstofdatering (¹⁴ C)	1
Vismonsters	1
DNA	0
Dendrochronologisch monster	2

- Omdat de aard en het aantal van te conserveren/restaureren objecten en de vereiste conserverings- of restauratietechniek niet te geven is, moet hiervoor in de offerte en in het geoffreerde totaalbedrag een stelpost worden opgenomen van euro € 750,-;

Voor de verdere voorwaarden en eisen t.a.v. de uitvoering, uitwerking, rapportage en deponering wordt verwezen naar het bestaande PvE (Woolschot en Van der Kuijl, 2019).

Datum: Zevenaar, 13. Februari 2020

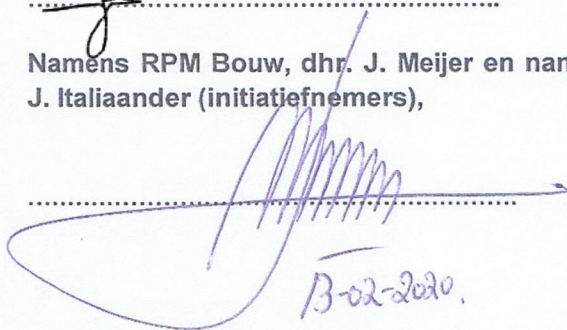
Namens gemeente Zevenaar voor gelezen en akkoord bevonden, mw. L. Werdmuller,

Namens gemeente Zevenaar en de ODRA, drs. J. Habraken (Regioarcheoloog),

Namens RPM Bouw, dhr. J. Meijer en namens Italiaander Bouwkundig Ingenieursbureau, dhr. J. Italiaander (initiatiefnemers),

B-02-2020.

Zuidermarkweg 16
7037 CV Beek
(Gem. Montferland)

☎ 0316-531545
✉ info@rpmbouw.nl
🌐 www.rpmbouw.nl